

skautský svět

magazín pro skauty a jejich příznivce

listopad–prosinec 2008

***reportáž Afrika, Afrika, Afrika!
na návštěvě Müsli
rozhovor Jaroslav Čvančara***

fotoreportáž

slavnostní odhalení červen 1946

šedesátá léta

Rekonstrukce Svojsíkovy mohyly

Lesy nedaleko Štěchovic ukrývají Svojsíkovu mohylu. Skauti ji začali budovat ve čtyřicátých letech, slavnostně byla odhalena v červnu 1946. Po únorovém převratu ji v roce 1950 místní svazáci povalili výbušninou. Ležela tu až do roku 2008, kdy ji skauti z nedaleké Zbraslavi opravili a znovu vztyčili. Více se jejími osudy zabýváme na straně 15.

Marek, foto archiv střediska Uragán, Zbraslav

začátek rekonstrukce březen 2008

duben 2008

slavnostní odhalení září 2008

Svojsíkova mohyla

Skauti ze zbraslavského střediska Uragan nad Štěchovicemi pod vedením architekta Karla Paška, přezdívaného Stopař, obnovili a slavnostně odhalili Svojsíkovu mohylu. Zbytky z původního monumentu se v lese na Hrádku válely přes padesát let.

KDYBY KAMENY MLUVILY

Ságu o mohyle začal psát kominík, turista, divadelník, kronikář a kinopromítač Karel Borovička. Před 75 lety založil skauting ve Štěchovicích. Pak i na Zbraslavi a jinde v okolí. Než se stal náčelníkem Středočeské župy, její část vlastně sám zbuodoval. Jeho byl i nápad s mohylou. Do strmého kopce nad údolím Kocáby nosili skauti na zádech vodu i kameny. Písek až ze štěchovické pískovny. Zvládli to sami, bez zedníků, za šest týdnů. Svojsíkův reliéf udělal žák Otakara Španiela, skaut ze Řevnic, akademický sochař Jindřich Severa. Borovička slavnost načasoval k nedožitým Svojsíkovým sedmdesátinám. Tři dny před nimi, v neděli 2. června 1946, se k mohyle vydrápali se stovkami lidí i čestní hosté včetně Svojsíkovy manželky.

Krkolomné místo Borovička nevybral náhodou. Za války tam skauti tajně skládali slib na československou vlajku. Říká se, že snad pod mohylu zazdili i tři keramické nádoby s prstí z Řípu, českými granáty a podpisy těch, co mohylu vztyčili.

Po únoru 1948 komunisté zavřeli Karla Borovičku na půldruhého roku, protože se chystal napsat do ilegální skautské brožurky článek o tom, jak stavět komíny v klubovnách.

„Klubovnu měli Štěchovičtí v místnostech tamní továrny,“ vzpomínala Borovičkova dcera Květa Tomanová, „a když přišli svazáci, doslova a do písmene ji zničili. Se střediskovou vlajkou provokativně vytřeli podlahu a ten nešťastný cár látky hodili Boro-

vičkovům za plot. Pak už jen sebrali a spálili knihy, dokumenty, kroniky, fotografie a všechno, co souviselo se skautskou tematikou. Borovičkoví se pak museli vystěhovat a jejich domek byl zabaven ve prospěch státu.“ S mohylou to šlo agilním svazákům hůř, tu museli odstřelit. Dva nejhorlivější byli bývalými skauty. Znamé je dokonce i jméno toho, kdo ukradl bronzovou desku. Viděla ho sousedka. Ale Štěchovičtí odsoudili vandaly i zloděje k zapomenutí.

V LETECH MLČENÍ

Nad rozvalenými kameny opět skládali slib tajní skauti a skautky. I nováčci oddílu Ze-hnje-she-kha, který vedla Michala Rocmanová, takto nynější náčelní Junáka.

Později se radila Borovičkova dcera o obnovení památníku s bývalým náčelníkem Rudolfem Plajnerem; v letech 1959–1961 učil na osmiletce v nedalekém Vraném nad Vltavou. „Pokus se zachovat to tak, jak to je, nám to něco připomene, a mladým to musíme vysvětlit.“

I v této odpovědi poznáváme džentlmena, který během únorového puče v roce 1948 při hádce s Alexejem Čepičkou vrátil Gottwaldovu zeti jen jednu facku ze dvou, které od něj dostal: „Urážku a ponížení své osoby vám odpouštím... Ale vyslovil jste se neuctivě o celé junácké organizaci, jejichž více než 600 členů prokázalo svoji věrnost a oddanost republice... obětí svého života. Je obhájit musím, a proto vám tu druhou facku promítnout nemohu.“

FOTO ARCHIV STŘEDISKA URAGAN

KDYŽ VOLÁ DEN

Svět je malý a junácké srdce velké. Zbraslavský skaut Karel Paška si vzpomněl, že ho před třiceti lety k talentovým zkouškám na fakultu připravoval sochař Severa. (Náhodou můj tchán.) Z jeho řevnického ateliéru si skauti půjčili sádrového Svojsíka, který jako jeden z mála „přežil“ povodeň.

Paškova parta mohylu obnovila. Borovičkovým systémem: skauti vytahali materiál na hřbetech a sami stavěli. Jak je dochováno na videu, bratr architekt nahazoval maltu bek-hendem. Stihli to k sobotě nejbližší sedmdesátému výročí Svojsíkova odchodu. Zemřel 17. září 1938.

Nebyli u toho žádní nepatříční politici. Štěchovická starostka Miloslava Vlková sem patřila. Jak všichni naráz spustili „Junáci vzhůru, volá den“, vzpomněl jsem si na Kovařovicovu melodii skautské hymny i já.

Docela blízko zpíval Svojsíkův sedmaosmdesátiletý syn Antonín a o dva roky mladší místostarosta Junáka, novinář Jiří Navrátil.

Jiří Černý
Hospodářské noviny 23. 9. 2008
redakčně kráceno